

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Διπλωματική Εργασία

**Ψηφιακές Κοινότητες Μάθησης και Πρακτικής:
Διερευνώντας τους παράγοντες που επηρεάζουν τη
συμμετοχή των Εκπαιδευτικών Ξένων Γλωσσών**

Βασιλική Οικονομίδου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Δρ. Ευγενία Πανιτσίδου

Πάτρα, Ιούνιος 2026

**Ψηφιακές Κοινότητες Μάθησης και Πρακτικής: Διερευνώντας
τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή των
Εκπαιδευτικών Ξένων Γλωσσών**

Βασιλική Οικονομίδου

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Ευγενία Πανιτσίδου

Μέλος ΣΕΠ - ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Σπυρίδων Κιουλάνης

Μέλος ΣΕΠ - ΕΑΠ

Πάτρα, Ιούνιος 2026

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερευνά τα κίνητρα, τα εμπόδια και τη δυναμική που διαμορφώνουν τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών Ξένων Γλωσσών της δημόσιας εκπαίδευσης στις ψηφιακές Κοινότητες Μάθησης και Πρακτικής. Υιοθετώντας έναν σχεδιασμό μικτής μεθοδολογίας ($N = 179$ ποσοτικό δείγμα, $n = 112$ ποιοτικές αποκρίσεις) με σκοπό την επίτευξη μεθοδολογικού τριγωνισμού, η έρευνα συνδύασε την περιγραφική και επαγωγική στατιστική ανάλυση με την ποιοτική θεματική ανάλυση γραπτών αποκρίσεων σε ερώτηση ανοικτού τύπου. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος ανέδειξαν ένα προφίλ με συντριπτική γυναικεία υπεροχή, μακρά διδακτική θητεία, υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα και ικανοποιητικό επίπεδο ψηφιακής επάρκειας.

Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι, αν και οι ψηφιακές Κοινότητες αποτελούν σταθερό μέρος της εβδομαδιαίας ή καθημερινής επαγγελματικής ρουτίνας, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αυτοπροσδιορίζεται ως παθητικοί παρατηρητές. Ως ισχυρότερα κίνητρα συμμετοχής αναδείχθηκαν η δια βίου ενημέρωση για τις τρέχουσες διδακτικές εξελίξεις, η άμεση άντληση εκπαιδευτικού υλικού και η ανάγκη άρσης της επαγγελματικής απομόνωσης. Στον αντίποδα, ως κυρίαρχο καταστασιακό εμπόδιο αναγνωρίστηκε ο περιορισμένος χρόνος, ο οποίος επιβαρύνεται σημαντικά από τις οικογενειακές υποχρεώσεις φροντίδας, ενώ η παθητική στάση συνδέθηκε καθοριστικά με διαθεσικά εμπόδια (εσωστρέφεια, φόβος έκθεσης) (βλ. Cross, 1981). Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν υποκαθιστά τις ανθρώπινες κοινότητες, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά προς αυτές, αν και τα αδρανή μέλη τείνουν να τη χρησιμοποιούν ως ιδιωτικό βοηθό.

Η ποιοτική ανάλυση εμπλούτισε τα ευρήματα, αναδεικνύοντας την κοινότητα ως καταφύγιο συναισθηματικής στήριξης, εργαλειακή λύση προετοιμασίας και φορέα παιδαγωγικής καινοτομίας, δικαιώνοντας τη σιωπηλή στάση των παθητικών μελών ως μια έγκυρη στρατηγική «νόμιμης περιφερειακής συμμετοχής» (Lave & Wenger, 1991) και αναστοχαστικής μάθησης (Mezirow, 1991). Συμπερασματικά, οι ψηφιακές Κοινότητες διατηρούν μια βαθιά ψυχοκοινωνική και πρακτική αξία για την επαγγελματική ενδυνάμωση, καθιστώντας αναγκαίο τον σχεδιασμό πιο ευέλικτων, συμπεριληπτικών και ασύγχρονων επιμορφωτικών περιβαλλόντων.

Λέξεις-κλειδιά: ψηφιακές κοινότητες μάθησης, εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών, κίνητρα, εμπόδια, παθητική παρακολούθηση (*lurking*), τεχνητή νοημοσύνη, επαγγελματική ανάπτυξη.

Abstract

This study investigates the motivations, barriers, and dynamics that shape the participation of Foreign Language teachers in public education within digital Communities of Learning and Practice. Employing a mixed-methods research design (N = 179 quantitative sample, n = 112 qualitative responses) to achieve methodological triangulation, the research combined descriptive and inferential statistical analysis with Qualitative Thematic Analysis of written responses to an open-ended question. The demographic characteristics of the sample revealed a profile dominated overwhelmingly by female educators, characterized by extensive teaching experience, high academic qualifications, and a satisfactory level of digital competence.

The results revealed that although digital communities constitute a regular part of the weekly or daily professional routine, the majority of teachers self-identify as passive observers (*lurkers*). Lifelong professional development regarding current pedagogical trends, immediate access to educational materials, and the need to alleviate professional isolation emerged as the strongest drivers for participation. Conversely, limited time—significantly burdened by family caregiving responsibilities—was identified as the dominant situational barrier, while passive engagement was decisively linked to dispositional obstacles, such as introversion and fear of exposure (see Cross, 1981). Furthermore, Generative Artificial Intelligence (GenAI) was found not to replace human communities but rather to act as a complementary tool, although inactive members tend to utilize it as a private assistant.

The qualitative analysis enriched the findings by highlighting the community as a sanctuary of emotional support, a pragmatic lesson-planning solution, and a vehicle for pedagogical innovation, legitimizing the silent stance of passive members as a valid strategy of "legitimate peripheral participation" (Lave & Wenger, 1991) and reflective learning (Mezirow, 1991). In conclusion, digital communities retain a profound psychosocial and practical value for professional empowerment, underscoring the necessity of designing more flexible, inclusive, and asynchronous professional development environments.

Keywords: *digital learning communities, foreign language teachers, motivations, barriers, lurking, artificial intelligence, professional development.*

8. Βιβλιογραφία

- Akyol, Z., & Garrison, D. R. (2008). The development of a community of inquiry over time in an online course. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 12(3–4), 3–22. <https://doi.org/10.24059/olj.v12i3-4.66>
- Alhudaithy, N. (2023). *An investigation into the ways educators interact in a Virtual Community of Practice (VCoP) for their informal Professional Development (PD)* (Doctoral dissertation, University of Exeter).
- Anderson, T., Rourke, L., Garrison, D. R., & Archer, W. (2001). Assessing teaching presence in computer conferencing context. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 5(2), 1-17.
- Ardichvili, A., Page, V., & Wentling, T. (2003). Motivation and barriers to participation in virtual knowledge-sharing communities of practice. *Journal of Knowledge Management*, 7(1), 64–77.
- Ardichvili, A. (2008). Learning and knowledge sharing in virtual communities of practice: Motivators, barriers and enablers. *Advances in Developing Human Resources*, 10(4), 541-554.
- Βάμβουκας, Μ. Ι. (1988). *Εισαγωγή στη ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Βεργίδης, Δ. (2003). Σχεδιασμός προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Στο Δ. Βεργίδης (επιμ.), *Εκπαίδευση Ενηλίκων. Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών* (σσ. 95-122). Ελληνικά Γράμματα.
- Berge, Z. L., & Collins, M. P. (2000). Perceptions of e-moderators about their roles and functions in moderating electronic mailing lists. *Distance Education*, 21(1), 81–100. <https://doi.org/10.1080/0158791000210106>
- Biriyai, A. H., & Thomas, E. V. (2014). Online discussion forum: A tool for effective student-teacher interaction. *International Journal of Applied Sciences*, 1(3), 111-116.
- Booth, S. E. (2012). Cultivating knowledge sharing and trust in online communities for educators. *Journal of Educational Computing Research*, 47(1), 1–31. <https://doi.org/10.2190/EC.47.1.a>
- Borg, S. (2015). *Teacher evaluation: Global perspectives and their implications for English language teaching*. Cambridge University Press.

- Borg, W. R., & Gall, M. D. (1989). *Educational research: An introduction* (5th ed.). Longman.
- Bostancioğlu, A. (2016). Factors affecting English as a foreign language teachers' participation in online communities of practice: The case of Webheads in Action. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 4(3), 20–35. <https://doi.org/10.18298/ijlet.1651>
- Brookfield, S. (1990). *The Skillful Teacher*. Jossey-Bass
- Buber, M. (1961). *Between Man and Man*. Fontana.
- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Research methods in education* (4th ed.). Routledge.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Coombs, P. H. (1968). *The World Educational Crisis: A Systems Analysis*. Oxford University Press.
- Coombs, P. H., & Ahmed, M. (1974). *Attacking Rural Poverty: How Nonformal Education Can Help. A Research Report for the World Bank Prepared by the International Council for Educational Development*. International Council for Educational Development.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Cross, K. P. (1981). *Adults as Learners: Increasing Participation and Facilitating Learning*. Jossey-Bass.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development* [Research brief]. Learning Policy Institute. <https://doi.org/10.54300/122.311>
- Dede, C. (2016). A Research Agenda for Online Teacher Professional Development. *Journal of Teacher Education*, 67(4), 255–257.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to theoretical methods*. McGraw-Hill.
- Elwood, J. & Klenowski, V. (2002). Creating Communities of Shared Practice: the challenges of assessment use in learning and teaching. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 27(3), σσ. 243-256.

- Fetterman, D. (2021). Μετασχηματίζουσα ενδυναμωτική αξιολόγηση και φρεϊρική παιδαγωγική: Εναρμόνιση με μια χειραφετική παράδοση. Στο Θ. Καραλής (επιμ.), *Η παιδαγωγική της αξιολόγησης* (σσ. 159-179). ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. Continuum.
- Garrison, D.R., Anderson, T. & Archer, W. (1999 & 2000). Critical inquiry in a textbased environment: computer conferencing in higher education. *The Internet and Higher Education*, 2, 87-105.
- Garrison, D.R., Archer, W. & Anderson, T. (2003). A theory of critical inquiry in online distance education. In M. Moore & G. Anderson (eds.), *Handbook of distance education*, 113-127. Erlbaum.
- Ghamrawi, N. (2022). Teacher professional learning during COVID-19: A systematic review of virtual communities of practice. *Education and Information Technologies*, 27(8), 10853–10874.
<https://doi.org/10.1007/s10639-022-11059-z>
- Gray, B. (2004). Informal Learning in an Online Community of Practice. *Journal of Distance Education*, 19(1), 20–35.
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1–26.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Han, Y., & Zhang, J. (2025). Identity tension and emotion regulation: a case study of Chinese novice EFL teachers. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 10(1).
- Hew, K. F., & Hara, N. (2007). Knowledge sharing in online environments: A qualitative study. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(14), 2310–2324. <https://doi.org/10.1002/asi.20698>
- Hur, J. W., & Brush, T. A. (2009). Teacher participation in online communities: Why do teachers want to participate in self-generated online communities of K–12 teachers? *Journal of Research on Technology in Education*, 41(3), 279–303.
- Janes, D. P., & Beres, J. L. (2022). Exploring virtual communities of practice in Canadian higher education during emergency remote teaching: An institutional case study. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 48(4), 1–25.
<https://doi.org/10.21432/cjlt28224>

- Jarvis, P. (2010). *Adult education and lifelong learning: Theory and practice* (4th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203870532>
- Javeau, C. (2001). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: Το δημοσκόπημα ως οδηγός για τη διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών* (Μετάφρ. Π. Χαραλάμπους). Τυπωθήτω.
- Καραλής, Θ. (2005). *Σχεδιασμός, διοίκηση, αξιολόγηση προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Σχεδιασμός προγραμμάτων*. (Τόμος Β'). ΕΑΠ.
- Karavas, E. & Papadopoulou, S. (2014). Introducing a paradigm shift in EFL continuing professional development in Greece: the development of online communities of practice. In D. Hayes (ed.), *Innovations in the continuing professional development of English language teachers*, 179-206. British Council.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy To Andragogy*. Englewood Cliffs Prentice Hall.
- Ko, S., & Rossen, St. (2021). Διδασκαλία ενός μαθήματος εξολοκλήρου μέσω διαδικτύου. Στο Π. Ρούσσο & Γ. Γκίσο (επιμ.), Φ. Οικονομίδου (μτφρ.) *Διδασκαλία μέσω Διαδικτύου - Εργαλεία και Παραδείγματα* (σσ.38-41) Προπομπός.
- Kourkouli, K. (2019). Online communities of practice: Investigating members' needs and satisfaction. *Research Papers in Language Teaching and Learning*, 10(1), 162–177.
- Kourkouli, K. (2021). Critical Factors that Enhance the Effectiveness of Online Communities of Practice: EFL Coordinators' Patterns of Involvement - The Greek EL Teachers Cops Professional Development Paradigm. *European Journal of Language and Literature* 5 (3), 52-64.
- Λευθεριώτου, Π, & Παυλή-Κορρέ, Μ. (2014). «Προγράμματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης: παρελθόν, παρόν και μέλλον». Στο Α. Κυρίδης (επιμ.), *Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες και Διά Βίου Μάθηση* (σσ. 151-193). Gutenberg.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge University Press.
- MacMurray, J. (1961). *Persons in Relation*. Humanities Press.
- Mahlo, N. L., Waghid, F. Z., & Chigona, A. (2025). Developing primary school teachers' technological pedagogical content knowledge through hybrid

- communities of practice. *South African Journal of Childhood Education*, 15(1), Article a1560. <https://doi.org/10.4102/sajce.v15i1.1560>
- Medina Vargas, C. Y., Chiappe, A., & Sepúlveda, F. (2025). Communities of practice and teacher education in the era of artificial intelligence: A review. *Journal of Social Studies Education Research*, 16(1), 109–144. https://www.researchgate.net/publication/400352657_Communities_of_Practice_and_Teacher_Education_in_the_Era_of_Artificial_Intelligence_A_Review
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Nonnecke, B., & Preece, J. (2000). Lurker demographics: Counting the silent. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '00)*, 73–80. <https://doi.org/10.1145/332040.332409>
- Nonnecke, B., & Preece, J. (2001). Why lurkers lurk. *Proceedings of the 7th Americas Conference on Information Systems (AMCIS 2001)*, 1521-1530.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Ouyang, F., & Chang, Y. H. (2023). The artificially intelligent tutor: A systematic review of AI in teacher professional development. *Educational Technology Research and Development*, 71(2), 415–442. <https://doi.org/10.1007/s11423-023-10191-2>
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας* (Τόμος 2). Ιδιωτική Έκδοση.
- Παυλή Κορρέ, Μ. (2020). Σχεδιασμός Προγραμμάτων Ηλεκτρονικής Μάθησης για Ενηλίκους. Στο Μ. Παυλή Κορρέ & Π. Λευθεριώτου, Π. (επιμ). *Σχεδιασμός Προγραμμάτων Μη Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Διά Ζώσης Εκπαίδευσης και Ηλεκτρονικής Μάθησης* (σσ. 129-206). Ύψιλον.
- Papaioannou, G., & Panitsides, E. A. (2020). An Evaluative Approach of E-Learning Using Moodle in a Distance Post-graduate Course: A Case Study. *Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences*, 8(1), σσ.103–116.
- Pino-Silva, J., & Mayora, C. A. (2010). ESL/EFL learners' beliefs about grammar: A virtual community of practice perspective. *System*, 38(2), 263–274. <https://doi.org/10.1016/j.system.2010.03.003>
- Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, NCB University Press, 9(5).

- Robson, C. (2024). *Real world research: A resource for users of social research methods in applied settings (5th ed.)*. John Wiley & Sons.
- Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn: A view of what education might become*. Charles E. Merrill.
- Rogers, A. (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Μεταίχμιο.
- Schleicher, A. (2016). *OECD. Teaching excellence through professional learning and policy reform: Lessons from around the world. International summit on the teaching profession*. OECD Publishing.
- Skorda, S. & Panitsides, E. A. (2016). Η δυναμική της ομάδας στην εκπαίδευση ενηλίκων: Απόψεις εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων. *Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences*, 4(2), σσ. 90-102.
- Spector, P. E. (1992). *Summated rating scale construction: An introduction* (Quantitative Applications in the Social Sciences, Vol. 82). SAGE Publications.
- Sun, N., Rau, P. P.-L., & Ma, L. (2014). Understanding lurkers in online communities: A literature review. *Computers in Human Behavior*, 38, 110–117. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.05.022>
- Verma, G. K., & Mallick, K. (1999). *Researching education: Perspectives and techniques*. Falmer Press.
- Verma, G. K., & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική έρευνα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και τεχνικές* (Μετάφρ. Ε. Τσιριγώτη). Τυπωθήτω.
- Ψαρρού, Μ. Κ., & Ζαφειρόπουλος, Κ. (2001). *Επιστημονική έρευνα: Θεωρία και εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες*. Εκδόσεις Τυπωθήτω.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity*. Cambridge University Press.
- Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W. M. (2002). *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge*. Harvard Business School Press.
- Wenger-Trayner, E., Wenger-Trayner, B., Reid, P., & Bruderlein, C. (2023). *Communities of practice within and across organisations: A guidebook* (2nd ed.). Social Learning Lab. <https://www.wenger-trayner.com/wp-content/uploads/2024/03/24-02-21-CoP-guidebook-second-edition-final-2.pdf>